

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Extra Posten.

Torsdagen den 8 Juni 1820.

Hufvudstadens allmänna Musikaliska nöjen, från Januari till slutet af Maj.

Sommarns hulda Philomeler och deras lastiga beyingade Orkestrar hafva öfverröstat de vinterliga jordiska med sina Barder. I Norden är den lifgifvande grönskan af en så märkelig och hastig öfvergång från den iskalla hvittärgade beklädnaden, att sjelfva de nöjen som bidragit att förmildra dennas enförmighet, måste öfvergifvas, för att endast lemna rum åt den nyfödda naturens njutning. Theatrarne äro redan hvilande eller närmande sig deråt; Concert-Salarne stå öde. — De vackra grupper som der fagnade ögat under det känslan förädlades genom trollkraften af konsternas verkning, fördela sig nu i brokiga skaror åt de leende parker, hvilka omgifva Hufvudstaden, och taflan än förbytt i en ljusare och yppigare colorit. Att i minnet återföra vinterns Musikaliska nöjen torde likväl icke med misshag emottagas.

Demoisellerna Louise och Andréette Borgman gifvo den 15 Jan. första Concerten på nya året. Dessa unga konstidkande Damer äro förut kände och för sin talang agtade af vår Publik. Det är en gård som tillkommer dem, så väl för den talang de redan äga, som för den flit hvarmed de fortfara att uppnå en högre, under det de

visat mod att besegra en opinion, som lios oss sällan velat tillåta det andra könet afvika från qvinnans alldagliga bestämmelse, för att med allvare helga sig åt något konsternas yrke. — En Violin-Concert af Rode utfördes med renhet och smak af Demoiselle A. Borgman. Hennes lärare är Concertmästaren Berwald, och den Rodeska stilen, som han så sant uppfattar, återgafs lyckligen af Eleven. Instrumentet, som mot slutet af första allegron föll i ton, behöfde accorderas för den påföljande andanten. Vi göra en liten erinran åt Concertisten, att icke förstöra den effect, som blifvit uppväckt, genom de discorderande toner, hvilka alltid åtfölja en stämning, innan de verkliga harmoniska knappast äro förklingade. — Man äger tillfälle att aflägsna sig från sitt auditorium, och mera tyst fullgöra detta.

En Dubbel-Concert för 2:ne Violiner af Winter, utfördes sluteligen af båda Systerarne. Compositionen af densamma saknar väl de passager och colloraturer, hvarmed en Kreutzer och Rode tillvinna sig solo-spelarens tillgifvenhet; men den äger kanhända mera frisk melodi och sammanhållning än många af dessas compositioner, och ett säkert företräde, i hvad som alltid utmärker Winter — hans instrumentering. Utföringen skedde med renhet, konstfärdighet och ensemble.

En Aria med choeur af Sampieri och en af Cimarosa sjungos af Fru Sevelin. Sam-

pieri är af Italiens nyare Sång-Composi- teurer, liknande Rossini i styl. — Arian af Cimarosa är mycket känd, och var för längre tid sedan den lilla sångerskan Vendonis, äfvensom sedermera Fru Sevelins debut i Caravanen. Fru Sevelin gaf oss denna afton en förnyad anledning att rättvisa hennes talang. Hrr Braun och Fr. Preumayr understödde Concerten med deras kända och erkända virtuositet.

Tvenne andra Systrar, de i Musikalisk hänsigt så underbara 12-åriga tvilling-systrarne Lithander, gifvo få dagar derefter en annan Concert i samma local. Referenten är ingen vän af drithus-plantor, hvartill de 12 åren kunde ge en möjlig förmodan; men här är icke fråga om *talens précoces*; naturen tyckes verkligen vid dessa Claverspelerskors utveckling gjort ett steg utom sin vanliga gång. Instrumentet ljuder lent och på en gång mårgfallt under deras behandling — och man förvånas att se dessa små fingrar gripa accorder och med renhet nedrulla passager, dem man skulle tycka endast utförbara af den manliga kraften. Att en mekanisk färdighet kan vinnas äfven i barn-åldern, genom ett tråget arbete, det har Ref. sett och hört förut; men huru denna urskillning i accentuation och colorit kan alstras hos så unga personer, förstår han icke. — De båda här förut kända och med så mycket bifall af Hr Ries spelte compositioner, neml. hans första Quartette i Es-dur, samt Svenska Folks-Melodier med Variationer, hörde allmänheten under ett odeladt och förtjent bifall. — Hr A. Berwald utförde en af dess Bror, enligt annoncen, imiterad Thema med Variationer. Imitationen var förmodeligen efter en Rodes Thema. — Lydia och Arist, Lyrisk Monolog af Hr Häffners composition, sjöngs af en Amateur. — Denna benämning väpnar critiken; men om denna Amateur skulle vilja emottaga ett låford, och således äfven underkasta sig en anmärkning, der den kunde äga rum, skulle man kunna säga, att hans röst äger mycken metall

och välljud; men att han ej bör utsträcka den utöfver dess omfång. Den är en Baryton, som förlorar sin mjukhet om den öfvergår till Tenor eller nedsänker sig till den djupare Basen. — I *morceaux d'ensembles*, då den höres i sitt verkliga tonläge, är den af ganska god effect. I solo-sången skulle man vilja önska en mera sann declamation af orden, hvilka sångaren har vanan att ibland trainera, ibland accelerera, utan att Poemets anda bjuder det samma. Detta gör ett icke behagligt intryck för det bildade örat, som fordrar lika mycken uppmärksamhet på ordens rätta uttal, som på tonernas välljud. — Man tror att denna anmärkning icke misstydtes, utan tjenar snarare till bevis på den uppmärksamhet man egnar denna Amateurs talang, och torde förtjena hans besinnande.

Den 14 Mars gaf Guitarre-spelaren von Gärtner Concert, hvori han, utom flera stycken som han lät höra på Guitarre, blåste, enligt annoncen, med munnen utan Instrument. Herr Gärtner är en erkänd Virtuös på sitt Instrument, och man har derom förut i detta blad yttrat sig, äfvensom om hans blåsning utan Instrument, som vi kalla här rätt och slätt hyssling.

(Forts. e. a. g.)

Marienlyst och Hirschholm.

(Af Molbech, ur dess *Ungdomsvandringar* 1811.)

(Slut från N:o 44.)

Sedan jag i Fredriksborg och Kroneborg beundrat något af det skönaste vi äga af forntidens byggningskonst, och jag i dessa stolta Kunga-borgar, hvilka i två och ett halft århundraden trotsat tidens och människors makt, sett stämpeln af en kraftfull ålder, blef bilden i mitt minne ännu mer upphöjd vid motsatsen af den nyare tidens kraftlöshet.

Med ofantlig kostnad byggdes midt i förre århundradet (från 1733 till 1744) Hirschholms slott midt i ett kärr, omgillet af mörka sorgliga skogar. Allt användes för att besegra de hinder naturen hade lagt i vägen; millioner af statens egendom bortslösades på ett fälängt infall, och en praktbyggnad, full af yttre och inre grannlåt, uppstod äntligen i stället för det gamla slottet Horsholm, som på sin tid ägdes af Corvitz Ulfeld. Men det var ej Christian den Fjerde, som här hade byggt. Inom några årtionden var det stolta verket blott ett sorgligt minne af en Dansk Drottning's slösaktighet. Jag vill låta Bonstetten berätta huru han lann det redan 1798: "Slottet står på en holme i en liten sjö, som var ett kärr och nu åter blir ett kärr. Den stora byggnaden, som knappt har stått i 50 år, är öfvergifven och öde. Man ser får beta på borggården; fönsterkarmarna bortrutna och rutorna blifva ogenomskinliga. Intet ljud höres i de många salarna, utom vindens susning och fönsternas slammer. Det stora operahuset i trädgården förfaller, taket är redan instörtadt: alla de konstfulla vattensprängen tuga, och från morasen hör man blott grodornas triumfsång. I de stela trädgårdarna finner man en sorglig ensamhet, der den öfvergifna konsten nu är dömd att begråta sig sjelf." Så stod denna byggnad med dess öfvergifna prakt, lemnad åt sig sjelf och tiden, som grep omkring sig med glupskhet, och snart hämnades på den obetänksamma kraftlösheten, som mot densamma ej uppställt annat än grannlåt. Någon tid förföll slottet kanske af mindre ädla orsaker: sedan ansågs statens egendom alltför helig att slösas på öfverflödiga byggnader, och äntligen se vi nu Hirschholms slott nedrifvas, på det dess materialier må kunna användas medan de ännu äro brukbara. — Aldrig såg jag en lifligare bild af förgängligheten i människoverk. Utvändigt voro ställningar uppresta, ej för att uppbygga, utan för att nedrifva. Jag gick in i den stora

Riddarsalen, som går igenom hufvudbyggnadens begge våningar, och fann ett chaos af prakt och förstöring. Man var sysselsatt att nedtaga taket; väggarne prunkade ännu med sin förgyllning och sina stela gipsarbeten. Tvenne stora marmorspislar, midt emot hvarandra, stodo annu orörde, men målningarna voro borta, och likaså den praktiga vattenkonsten, som fanns midt i salen, der en tjock vattenstråle drefs till 10 alnars höjd. Snart återstå blott de nakna murarna, till dess äfven af dessa sten faller på sten. — Ingen sorglig känsla, såsom vid en försvinnande fornlemning, uppstiger hos oss vid åsynen af dessa moderna ruiner, men tung och smärtsam är den känsla som väckes hos hvarje Dansk, då vi påminna oss den som i sednare tider älskade detta slott; och vi lemna med tårar ett ställe, som vi med likgiltighet nal-kades. — Vandrande bland dessa till hälften nedbrutna murar, gripas vi mäktigt af tidens anda, och en rysning genomfar oss, då vi se honom för våra ögon sysselsatt att inom få dagar förstöra, hvad han eljest behöft många år att långsamt förtära. Äfven här tyckas vi återfinna Historiens genius. Vi hafva sett denne med omsorg vaka öfver sina gunstlingars verk, att äfven dessa genom sinnliga bilder må från slagte till slagte förkunna deras eviga rykte. Men liknöjd går han sådana minnesmärken förbi, som i sig sjelfva, i tidehvarfvets och sina upphofsmäns obetydlighet, bära frö till sin undergång.

(Iusändt.)

Inländska Nyheter.

Alla förbättringar inom en Stat kunna icke annat än glädja hvarje välsinnad Medborgare; men ännu mera sådana, som stå i förening med det uppväxande slägtets bildning. Man har med ökad högaktning för den vördnadsvärde, af sitt Fädernesland så högt förtjente Professoren och

Commendeuren Thunberg, kommit i erfarenhet af, att till Cancellers-Embete för Upsala Universitet af honom blifvit ingifven en skrift med förslag, att dess Profession, som hittills omfattat Natural-Historien i hela dess vidd, måtte hädanefter warda delad emellan en Zoologisk och en Botanices Professor. Öfver detta förslag lär Consistorium Academicum blifva hördt, och lika litet tvifvel kan äga rum, att ju detta välgörande förslag med välvilja af Consistorium omfattas och understödes, enär genom den ännu otillsatta Borgströmska Professionen tillgång till löner icke saknas, som det är säkert att Universitetets Høge Cancellor, som vid så många tillfällen gifvit nationen bevis af sitt nådiga hägn för Vetenskaperna, skänker detta förslag ett gynnande bifall.

För ingen, som äger minsta kändedom om Vetenskapernas framsteg, kan det vara obekant, att Natural-Historien, framför de flesta andra, i sednare tider stigit till en oväntad höjd; så att en enda del deraf, grundeligen inhämtad, medtager en persons hela omfattning och ännu mer då denne är Lärare vid ett Universitet. Han är ock mer än andra förbunden, att uppmärksamt följa sitt tidehvarf, måste således, ofta med betydlig kostnad, egna sin tid åt de i Vetenskapen utkommande arbetens kändedom; och redan detta talar högt för ifrågavarande delning af denna Profession. Också hafva de flesta utländska Lärverk insett nödvändigheten häraf och verkställt den. Ja, det

skall alltid hedra vår Retzius och gifva en ära åt Cancelleren för Lunds Universitet, att rättelsen redan på något ställe i *Linnés* fädernesland skett. Lund framter redan deraf de lyckligaste följder — de skickligaste Lärare både i Zoologi och Botanik, som hvar för sig utmärka sig för nit och grundlighet.

Omöjligan kan Consistorium i Upsala lägga något hinder emot en sak af så uppenbar nytta för samhället, hvarvid dessutom hela Europas och den hela lärda världens uppmärksamhet är fastad. Derföre, så fort Consistorii utlåtande inkommer, skall det blifva ett nöje att om beskaffenheten af detta utlåtande, säkerligen hedrande och värdigt Rikets första Lärverk, få meddela Allmänheten hugnande Underättelse. I alla fall blir blotta förslaget en ny anledning till den minnesstod, som åt dess författare, Linnés förtjenstfullaste Lärjunge, bör resas af ett tacksamt Fädernesland.

Anekdot.

En Stats-Commissarie var stadd på en resa till Småland. På en Gästgifvaregård var han nödsakad att uppehålla sig något, och inlät sig under tiden i samtal med Allmogden om årsväxten och dylikt, samt yttrade derunder sin glädje öfver det välgörande rägn som nyligen fallit. — *Ja, Gud ske lof, att vi sluppo taga det ur Stats-Contoret!* albröt honom en gammal bonde.

Prenumeration på *Nya Extra Posten* för sednare halfåret, emottages uti Hrr Uppers & Comp., och Östergréns Boklådor, med 2 R:dr B:co. Artiklar i hvarjehanda ämnen blifva med möjligaste skyndsamhet införde i denna Tidning, då de inlemnas i Hr Östergréns Musik- och Bokhandel vid stora Nygatan. Vid sådane insände Artiklars införande skall Redactionen hädanefter, som hittills, iakttaga den största opartiskhet, så att de ovilkorligen införas äfven om de icke öfverensstämman med Redactionens egna åsikter, endast de äro af den beskaffenhet som uti Bladets första N:r äskas.

N:o 47 utgifves nästa Måndag.

Stockholm, tryckt hos JOHAN IMNELIUS, 1820.